

Sygn. akt I C 198/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2013 roku

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Dorota Zientara

Protokolant: sekr. sądowy Bogumiła Biniewicz

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2013 r. w Elblągu

na rozprawie

sprawy z powództwa G. E.

przeciwko W. G.

o ustalenie

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda G. E. na rzecz pozwanej W. G. kwotę 44 zł (czterdzieści cztery złote) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 198/13

UZASADNIENIE

Powód G. E. domagał się ustalenia nieistnienia prawa W. G. do otrzymania świadczenia pieniężnego z polisy ubezpieczeniowej, zawartej na nazwisko jego żony A. E..

W uzasadnieniu pozwu wskazał, że w dniu 7 stycznia 2007 r. zrzekł się prawa do świadczeń z polisy ubezpieczeniowej zawartej na nazwisko jego żony, na rzecz teściowej – W. G., a następnie uchylił się od skutków prawnych tego oświadczenia. Podkreślił, że gdyby nie działał od wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nigdy nie złożyłby oświadczenia o przeniesieniu na rzecz pozwanej praw z polisy.

Wskazał, że ma interes prawny w ustaleniu nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Zauważył, że pod pojęciem interesu prawnego rozumieć należy potrzebę usunięcia obiektywnej niepewności stanu prawnego lub prawa, grożącej naruszeniem danego stosunku prawnego lub poddającej w wątpliwość jego istnienie. W ocenie powoda uprawomocnienie się wyroku ustalającego zapewni ochronę jego interesów; równocześnie wskazał dalej, że jego celem jest wystąpienie przeciwko pozwanej jako bezpodstawnie wzbogaconej z roszczeniem o zwrot kwoty wypłaconej przez towarzystwo ubezpieczeniowe.

G. E. wniósł o rozpoznanie sprawy pod jego nieobecność, ustanowił pełnomocnika w osobie ojca S. E..

Pozwana W. G. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda zwrotu kosztów procesu. Przyznała, że pobrała świadczenie z polisy wskazanej przez powoda. Ubezpieczyciel wypłacił jej z tego tytułu jednak 60.000 zł a nie 80.000 zł. Do wypłaconych środków dołożyła własne i nabyła lokal mieszkalny dla wnuczki - córki powoda.

Pozwana podniosła, że analogiczny proces toczył się już wcześniej pomiędzy stronami w Sądzie Rejonowym w Ostródzie; powód wówczas jako wartość przedmiotu sporu wskazywał kwotę 60.000 zł.

Sąd ustalił, co następuje:

Powód G. E. pozostawał w związku małżeńskim z A. E.. Z ich związku urodziło się dwoje dzieci.

Na rzecz A. E. zawarta została z (...) Towarzystwem (...) na (...) S. A. w S. umowa ubezpieczenia na życie nr (...).

W dniu 30 grudnia 2006 r. zmarła A. E..

/bezsporne/

W dniu 7 stycznia 2007 r. G. E. złożył oświadczenie o zrzeczeniu się prawa do świadczeń wynikających ze wskazanej wyżej polisy na rzecz pozwanej W. G., matki jego żony A. E. „w celu zapewnienia córkom P. E. ur. (...) i Z. E. ur. (...) przyszłości”. Od dnia 7 stycznia 2007 r., zgodnie z cytowanym oświadczeniem, jedynym beneficjentem z polisy (...) miała być W. G..

/dowód: oświadczenie k. 4/

W dniu 28 grudnia 2007 r. powód sporządził pismo zawierające oświadczenie „o unieważnieniu czynności prawnej” z dnia 7 stycznia 2007 r. przez uchylenie się od skutków prawnych tej czynności na podstawie art. 88 § 1 kc w zw. z art. 84 kc. Oświadczenie to powód doręczył pozwanej.

/dowód: oświadczenie wraz z dowodem doręczenia k. 3/

Pozwana jest rodziną zastępczą dla córek powoda.

/bezsporne/

W Sądzie Rejonowym w Ostródzie toczyły się liczne procesy z udziałem stron.

W sprawie (...) pozwana wraz z mężem wystąpiła przeciwko powodowi o eksmisję. Postępowanie zostało umorzone.

/dowód: kopia pozwu i postanowienia k. 98 -100/

Z podobnym roszczeniem powódka i jej mąż wystąpili ponownie w sprawie I C 215/09. Wyrokiem dnia 23 lipca 2010 r. Sąd Rejonowy w Ostródzie nakazał pozwanemu G. E., Z. E., P. E. i M. N., by opróżnili i wydali powodom W. G. i K.G. lokal mieszkalny położony w M. przy ul. (...).

/dowód: kopia wyroku i uzasadnienia k. 101 -103/

W sprawie (...) z powództwa G. E., Z. E. i P. E. przeciwko W. G. o ochronę naruszonego posiadania, wyrokiem z dnia 23 maja 2011 r. Sąd oddalił powództwo.

/dowód: kopia pozwu i wyroku k. 70 -72/

Wyrokiem z dnia 4 października 2011 r. Sąd Rejonowy w Ostródzie oddalił powództwo G. E. przeciwko W. G. o wydanie nieruchomości.

/dowód: kopia wyroku i uzasadnienia k. 91 -93/

Wyrokiem z dnia 17 października 2011 r. w sprawie (...), Sąd Rejonowy w Ostródzie oddalił powództwo S. E. przeciwko W. G. o wydanie roweru lub zapłatę kwoty 500 zł.

/dowód: kopia wyroku i uzasadnienia k. 73 -76/

Wyrokiem z dnia 15 listopada 2011 r. ten sam Sąd oddalił powództwo G. E. skierowane przeciwko W. G. o zapłatę kwoty 600 zł miesięcznie od maja 2011 r.

/dowód: kopia wyroku i uzasadnienia k. 94 -97/

W sprawie (...) powód domagał się nakazania pozwanej wydania licznych ruchomości albo zapłaty kwoty 6.000 zł. Wyrokiem z dnia 31 stycznia 2012 r. Sąd Rejonowy w Ostródzie nakazał pozwanej wydanie powodowi lodówki marki G., pralki automatycznej marki D., kuchenki gazowej classic, oddalił powództwo w pozostałym zakresie, odstąpił od obciążenia stron kosztami sądowymi.

/dowód: kopia wyroku i uzasadnienia k. 77 -90/

Pozwana W. G. pobrała z polisy córki A. E. świadczenie ubezpieczeniowe w kwocie 60.000 zł.

/bezsporne/

Sąd zważył, co następuje:

Powód upatruje podstawy prawnej swego roszczenia w normie art. 189 kpc.

W myśl wskazanego przepisu można żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy powód ma w tym interes prawny. Merytoryczne badanie zasadności powództwa poprzedzone być musi wykazaniem przez powoda (art. 6 kc), że ma on interes prawny w ustaleniu istnienia lub nie istnienia prawa lub stosunku prawnego.

W przedmiotowej sprawie powód wskazał, że jego interes prawny w ustaleniu nieistnienia prawa pozwanej do pobrania świadczenia z polisy ubezpieczeniowej polega na tym, że jeżeli zapadnie pozytywne dla niego rozstrzygnięcie, tj. zostanie ustalone, że pozwanej prawo takie nie przysługuje, to wystąpi przeciwko niej jako bezpodstawnie wzbogaconej z roszczeniem o zapłatę (pismo k. 10).

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zaprezentowanym m. in. w wyroku z 22 listopada 2002 roku (IV CKN 1519/00, LEX nr 78333), interes prawny nie zachodzi z reguły, gdy zainteresowany może na innej drodze osiągnąć w pełni ochronę swoich praw. Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 lutego 1999 roku (I PKN 597/98 OSNP 2000/8/301), w którym stwierdził, że powód może żądać ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Istnienie takiego interesu jest kwestionowane, gdy możliwe są inne formy ochrony praw powoda. Powszechnie aprobowany jest pogląd, że nie ma interesu w ustaleniu prawa lub stosunku prawnego osoba, która może dochodzić bezpośrednio świadczenia należnego z tego stosunku. Zwłaszcza dopuszczalność wytoczenia powództwa o zasądzenie wyklucza, co do zasady, istnienie interesu prawnego w ustaleniu.

Zbliżony pogląd został wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 czerwca 1997 roku (II CKN 201/97 Monitor Prawn. 1998/2/3), zgodnie z którym interes prawny w rozumieniu art. 189 kpc z reguły nie zachodzi wtedy, gdy osoba zainteresowana może w innej drodze, np. w procesie o świadczenie, o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego, a nawet w drodze orzeczenia o charakterze deklaratywnym, osiągnąć w pełni ochronę swych praw.

Kryterium interesu prawnego powoda w żądaniu ustalenia nie przesądza o dopuszczalności wytoczenia powództwa z art. 189 kpc, decyduje natomiast o tym, czy w konkretnych okolicznościach, powództwo to jest zasadne. Konsekwencją nie wykazania przez powoda istnienia interesu prawnego jest oddalenie powództwa o ustalenie.

Powód sam wskazuje, że nosi się z zamiarem wystąpienia przeciwko pozwanej z żądaniem zapłaty. W tego rodzaju procesie ocena skuteczności oświadczenia o uchyleniu się od konsekwencji prawnych oświadczenia z dnia 7 stycznia 2007 r. byłaby przesłanką rozstrzygnięcia.

Mając na uwadze wyżej przytoczoną linię orzecznictwa Sądu Najwyższego, dotyczącą istnienia interesu prawnego w świetle art. 189 k.p.c. z jednej strony, a z drugiej fakt, że powód może dochodzić ustalenia skuteczności jego oświadczenia w procesie o zapłatę – uznać należy, że nie legitymuje się on interesem prawnym w wytoczeniu niniejszego powództwa. Roszczenie o zapłatę jest żądaniem dalej idącym od powództwa o ustalenie.

W świetle powyższego, żądanie powoda podlegało oddaleniu w oparciu o art. 189 k.p.c.

Na marginesie jedynie zatem zauważyć należy, że powód domagał się ustalenia nieistnienia prawa W. G. „do otrzymania pieniędzy z polisy ubezpieczeniowej”. Roszczenie w tym kształcie jest o tyle nieaktualne, że pozwana świadczenie już pobrała, a zatem nawet wyrok uwzględniający żądanie „nie zapobiegłby” wypłacie.

Zauważyć nadto należy, że gdyby powód legitymował się interesem prawnym w wytoczeniu niniejszego powództwa, to obarczałby go ciężar wykazania skuteczności oświadczenia z dnia 28 grudnia 2007 r. Sam fakt powołania się na normy kodeksowe – art. 88 § 1 kc w zw. z art. 84 kc i stwierdzenie, że gdyby nie pozostawał pod wpływem błędu i ocenił sprawę rozsądnie, to nie złożyłby oświadczenia o treści takiej, jak w dniu 7 stycznia 2007 r., nie dowodzi skutecznego uchylenia się od skutków oświadczenia woli.

Stanowisko powoda, zarówno wyrażone w oświadczeniu z dnia 28 grudnia 2007 r. jak i w toku niniejszego procesu, nie zostało wypełnione treścią co do faktów mających leć u podstaw uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli. Powód nie wskazuje, jaki błąd doprowadził go do złożenia oświadczenia w dniu 7 stycznia 2007 r. Domyślać się jedynie można, że roszczenie powoda znajduje źródło w głębokim konflikcie dzielącym obecnie strony, na co wskazują liczne procesy, w których dotychczas były uwikłane. Równocześnie wskazać należy, że nie było podstaw do odrzucenia pozwu, skoro czynności sprawdzające nie doprowadziły do potwierdzenia tezy pozwanej, że pomiędzy stronami toczyło się przed Sądem Rejonowym w Ostródzie analogiczne postępowanie.

O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 kpc, zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Pozwana domagała się zwrotu kosztów dojazdu, przedłożyła bilety komunikacji publicznej, potwierdzające koszt podróży w jedną stronę, wynoszący 22 zł. Skoro powód przegrał proces w całości należało zasądzić od niego na rzecz pozwanej kwotę 44 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, na które składa się koszt przejazdu z miejsca zamieszkania strony do sądu.